

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 259/2022-43

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudcov Jany Laššákovej a Petra Molnára (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného spoločnosťou HKP Legal, s. r. o., Krkova 9, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 108/2007 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 3T 45/00) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 108/2007 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 108/2007 konal bez zbytočných prietahov.
3. Okresný súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** zaplatiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia **739,69 eur** na účet jeho právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. apríla 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. d) Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu v konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje ústavnému súdu nálezom vysloviť porušenie jeho označených práv napadnutým postupom všeobecného súdu, prikázať všeobecnému súdu konať vo veci sťažovateľa bez zbytočných prieťahov, priznať mu primerané finančné zadosťučinenie 20 000 eur, ako aj náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľovi bolo uznesením príslušného vyšetrovateľa Policajného zboru 2. mája 2000 vznesené obvinenie pre trestné činy obmedzovania osobnej slobody a vydierania, pričom 26. septembra 2000 príslušný prokurátor podal na sťažovateľa Okresnému súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) obžalobu. Sťažovateľ prezentuje v ústavnej sťažnosti podrobnú chronológiu procesných úkonov vykonávaných v jeho trestnej veci, kde uvádza, že trestný rozkaz vydaný okresným súdom 12. októbra 2000 napadol odporom a vec bola pred konajúcim súdom pôvodne vedená pod sp. zn. 3 T 45/00 a neskôr bola vylúčená na samostatné konanie vedené pod aktuálnou sp. zn. 5 T 108/2007. Rozsudok, ktorý okresný súd 15. januára 2015 vydal, bol na základe odvolania sťažovateľa zrušený uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 T 52/2015 a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti argumentuje, že súdne konanie trvá od podania obžaloby až dosiaľ dvadsaťjeden rokov a okresný súd bol vo veci nečinný medzi rokmi 2011 až 2014 a tiež od konca roka 2019 až ku dňu podania ústavnej sťažnosti. Podľa vyjadrenia sťažovateľa koná okresný súd nehospodárne a neefektívne, opakovane dochádza k odročeniu termínov hlavného pojednávania, keď konajúci súd nedokázal zabezpečiť prítomnosť poškodeného a svedkov a dlhodobo nedokázal doručiť predvolanie na hlavné pojednávanie sťažovateľovi na aktuálnu adresu trvalého pobytu, ktorú tento podľa svojho vyjadrenia riadne oznámil okresnému súdu a ktorá je mu známa z jeho občianskeho preukazu a vykonanej lustrácie. Sťažovateľ tiež argumentuje, že mu nebolo umožnené bez náležitých dôvodov vypočuť svedka navrhnutého vo svoj prospech, ktorý bol prítomný na hlavnom pojednávaní, na ktorom vydal okresný súd prvostupňový rozsudok následne zrušený odvolacím súdom.

4. Sťažovateľ v závere ústavnej sťažnosti dodáva, že napriek formálne uznávanej zásade prezumpcie nevinoty je už viac ako dvadsaťjeden rokov vnímaný okolím a časťou rodiny ako „kriminálnik“ a dlhodobá difamácia jeho osoby spôsobená vedeným trestným stíhaním mala negatívny dopad nielen na jeho súkromný a pracovný život, ale aj na jeho zdravotný stav.

5. Podľa sťažovateľa doterajšia neprimeraná dĺžka súdneho konania pred okresným súdom nie je spôsobená ani faktickou a ani právnou zložitou veci a ani pasivitou sťažovateľa ako účastníka konania, naopak, je pričítateľná na vrub nečinnosti a neefektívnemu postupu okresného súdu, v čom vidí sťažovateľ porušenie jeho označených práv.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

6. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 259/2022-17 z 24. mája 2022 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v rozsahu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

7. V súvislosti s vecným prerokovaním ústavnej sťažnosti 9. júna 2022 vyzval ústavný súd predsedu okresného súdu na vyjadrenie sa k vecnej stránke ústavnej sťažnosti a k ďalším súvisiacim špecifikovaným okolnostiam.

8. Na výzvu ústavného súdu reagoval predseda okresného súdu podaním č. k. 1 SprV/312/2022 z 21. júna 2022, v ktorom konštatoval, že prietahy v posudzovanej veci boli spôsobené objektívnymi okolnosťami, a síce nadmernou zaťaženosťou okresného súdu, jeho personálnym a materiálnym poddimenzovaním a tiež dlhotrvajúcou pandemickou situáciou, ktorá v príslušnom období znemožňovala okresnému súdu konať v predmetnej veci. Poukázal tiež na obdobie konania, keď muselo byť nariadené hlavné pojednávanie určené na 7. apríl 2022 odročené z dôvodu neprítomnosti obhajcu sťažovateľa spôsobenej zdravotnými ťažkosťami. Predseda okresného súdu poukazujúc na objektívne dôvody spôsobených prietahov navrhol ústavnému súdu sťažovateľovi finančné zadosťučinenie nepriznať. Zároveň prezentoval súhlas s upustením od ústneho pojednania veci.

9. Právny zástupca sťažovateľa sa vyjadril k stanovisku okresného súdu podaním doručeným ústavnému súdu 27. júla 2022, v ktorom zotrval na dôvodoch podanej ústavnej sťažnosti v plnom rozsahu a zastával názor, že skutočnosťou, ktorá zbytočne predĺžila konanie vo veci sťažovateľa, bol neefektívny postup okresného súdu pričítateľný na jeho vrub. Zdôraznil tiež, že obhajoba okresného súdu, ktorý poukazuje na svoju nadmernú zaťaženosť ako na jeden z objektívnych dôvodov spôsobených prietahov, ho nemôže zbaviť zodpovednosti za spôsobené prietahy. Takisto uviedol, že protipandemické opatrenia v príslušnom období v skutočnosti nepredstavovali prekážku pre vykonávanie pojednávaní v trestných veciach. Podľa jeho vyjadrenia okresným súdom prezentované ďalšie okolnosti, ktoré mali konanie zbytočne predĺžiť, a síce neprítomnosť obhajcu sťažovateľa zo zdravotných dôvodov a potreba vypátrania pobytu poškodeného, sa vyskytli iba v posledných dvoch rokoch konania, ktoré však trvá odo dňa podania obžaloby takmer dvadsaťdva rokov. V závere svojho vyjadrenia tiež uviedol, že sťažovateľ navrhuje upustiť od vykonania ústneho pojednania vo veci.

10. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednania, keďže na základe obsahu podaní a súvisiaceho spisového materiálu dospel k záveru, že od ústneho pojednania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV. Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v zmysle ustálenej judikatúry (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04), ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

12. Pokiaľ ide o otázku predmetu namietaného konania, hodnotí ústavný súd po preskúmaní obsahu spisového materiálu predmetnú vec ako čiastočne skutkovo zložitú, kde sa však táto skutková zložitost' objavila až v aktuálnej fáze konania, pričom ide o cudzí prvok v konaní – pobyt poškodeného v cudzine (Maďarskej republike), ktorý je spojený s potrebou cezhraničnej právnej pomoci (vypočítanie poškodeného maďarskými justičnými orgánmi). Právnu zložitost' predmetu konania v trestnej veci sťažovateľa, ktoré konanie sa týka vyšetrovania trestných činov obmedzovania osobnej slobody a vydierania, ústavný súd nezistil. Pokiaľ ide o predmet konania, ústavný súd súčasne poukazuje na to, že konania v trestných veciach, akou je aj vec sťažovateľa, štandardná rozhodovacia činnost' ústavného súdu reflektujúca na judikatúru ESLP zaradzuje medzi privilegované konania, ktoré majú byť vedené s osobitnou rýchlosťou (napr. II. ÚS 287/2019, II. ÚS 93/2022).

13. V konaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na priet'ahoch konania podieľala osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd po preskúmaní spisového materiálu týkajúceho sa namietaného konania zistil veľmi závažné okolnosti pričítateľné na vrub sťažovateľovi, ktoré sa závažným spôsobom, resp. v rozsiahlej miere negatívne prejavili na plynulosti postupu konania a v dôsledku ktorých došlo k jeho zbytočnému predĺženiu. Týmto výrazným a neprehliadnuteľným momentom sú bezprecedentné obštrukcie sťažovateľa a tiež jeho obhajcu, ktorí sťažovali postup prejednávania veci vytváraním prekážky vykonania hlavného pojednávania, a síce nedostavením sa na hlavné pojednávanie, v niektorých prípadoch bez náležitého ospravedlnenia. Sťažovateľ a jeho obhajca takto zmarili niekoľko určených termínov hlavného pojednávania. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína zásadu „*vigilantibus, non dormientibus iura subveniunt*“ (právo pomáha bdelym, nie spiacim), na ktorú konštantne vo svojej rozhodovacej činnosti poukazuje a zdôrazňuje, že obvinenému v trestnom konaní síce konajúci súd musí vytvoriť priestor pre obhajobu uskutočňovanú prostredníctvom jeho obhajcu, je však na obvinenom, aby si vybral takého obhajcu, ktorý je disponovaný k permanentnej účasti na vykonávaných termínoch hlavného pojednávania, keďže nadmerná indispozícia obhajcu obvineného, či už spôsobená zdravotnými dôvodmi alebo

pracovnou zaťaženosťou (kolízia termínov pojednávania), nemôže ísť na úkor plynulosti postupu v trestnom konaní. V duchu uvedenej zásady tiež ústavný súd poznamenáva, že v prípadoch, keď sa konajúcemu súdu síce nepodarilo doručiť predvolanie na hlavné pojednávanie priamo sťažovateľovi, avšak ak bolo toto predvolanie doručené jeho obhajcovi, bolo úlohou obhajcu účinne a efektívne vykonávať obhajobu svojho klienta a o tomto termíne ho upovedomiť.

14. V konkrétnosti ústavný súd poukazuje na tieto termíny hlavného pojednávania, kde dôvodom jeho odročenia bola neprítomnosť, či už sťažovateľa alebo jeho obhajcu:

- hlavné pojednávanie určené na 11. jún 2001 bolo odročené z dôvodu neprítomnosti tak svedkov, ako aj sťažovateľa na 16. júl 2001,
- hlavné pojednávanie, na ktoré sa dostavili svedkovia, určené na 23. marec 2002 muselo byť pre neprítomnosť obhajcu sťažovateľa (ospravedlnená práceneschopnosťou) odročené na 22. apríl 2002,
- hlavné pojednávanie určené na 3. jún 2002 bolo odročené z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa a jeho obhajcu a tiež svedka, a to na 8. júl 2002 (obhajca ospravedlnený – dôvod v spise nie je konkretizovaný),
- obhajca sťažovateľa 18. apríla 2005 ospravedlnil neprítomnosť na určenom termíne hlavného pojednávania pre kolíziu pojednávania, okresný súd preto 18. apríla 2005 hlavné pojednávanie odročil na 23. máj 2005,
- okresný súd vykonal 23. mája 2005 hlavné pojednávanie, ktoré z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa a jeho obhajcu (dôvod v spise nie je uvedený) odročil na 16. jún 2005,
- okresný súd vykonal 16. februára 2006 hlavné pojednávanie, ktoré bolo z dôvodu neprítomnosti obhajcu sťažovateľa (ospravedlnená neprítomnosť – dôvod neprítomnosti v spise nie je uvedený) odročené na 16. marec 2006,
- hlavné pojednávanie určené na 30. marec 2006 bolo odročené na 11. máj 2006, keďže neúčast' na tomto termíne ospravedlnil obhajca sťažovateľa z dôvodu kolízie pojednávania,
- okresný súd vykonal 11. mája 2006 hlavné pojednávanie, ktoré bolo z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa odročené na 8. jún 2006 (ospravedlnená neprítomnosť, dôvod v spise uvedený nie je),
- okresný súd vykonal 8. júna 2006 hlavné pojednávanie, ktoré z dôvodu neprítomnosti obhajcu sťažovateľa (ospravedlnená neprítomnosť, dôvod v spise nie je uvedený) odročil na 26. jún 2006,
- okresný súd vykonal 4. septembra 2006 hlavné pojednávanie, kde z dôvodu neprítomnosti obhajcu sťažovateľa (dôvod neprítomnosti nie je v spise uvedený) bola trestná vec sťažovateľa vylúčená na samostatné konanie z konania vedeného pod sp. zn. 3 T 45/2000,
- hlavné pojednávanie vykonané 6. decembra 2007 bolo pre neprítomnosť obhajcu a sťažovateľa odročené na 7. január 2008 (okresnému súdu bolo doručené obhajcom sťažovateľa ospravedlnenie neúčasti na určenom termíne 6. decembra 2007 z dôvodu kolízie pojednávania a tiež žiadosť o určenie nového termínu),

- okresný súd vykonal 7. januára 2008 termín hlavného pojednávania, ktoré bolo odročené z dôvodu neprítomnosti obhajcu sťažovateľa na 14. február 2008 (ospravedlnená neúčasť doloženou práceneschopnosťou obhajcu),
- termín hlavného pojednávania určený na 14. február 2008 bol odročený z dôvodu neprítomnosti obhajcu sťažovateľa a sťažovateľa na 20. marec 2008 (obhajca bol síce ospravedlnený, ale neprítomnosť v spise nie je nijako podložená konkretizáciou dôvodov),
- obhajca sťažovateľa 19. marca 2008 telefonicky ospravedlnil neprítomnosť na hlavnom pojednávaní určenom na 20. marec 2008 z dôvodu kolízie pojednávaní, pojednávanie bolo z tohto dôvodu odročené na 17. apríl 2008,
- obhajca sťažovateľa 15. apríla 2008 žiadal odročiť termín pojednávania určený na 17. apríl 2008 z dôvodu zdokladovanej práceneschopnosti, pojednávanie bolo z uvedeného dôvodu odročené na 29. máj 2008,
- pojednávanie určené na 29. máj 2008 bolo pre neprítomnosť sťažovateľa a jeho obhajcu odročené na 23. jún 2008 (predvolanie adresované sťažovateľovi na označený termín sa vrátilo nedoručené s označením adresát neznámy, obhajcovi však bolo predvolanie doručené),
- pojednávanie určené na 23. jún 2008 bolo z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa a jeho obhajcu odročené na 31. júl 2008 (predvolania bolo obom doručené, neprítomnosť nie je podľa obsahu spisu ospravedlnená nijako u sťažovateľa, u obhajcu je ospravedlnená bez konkretizácie dôvodov),
- pojednávanie určené na 31. júl 2008 bolo z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa a jeho obhajcu odročené na neurčito pre účely zisťovania pobytu sťažovateľa (predvolanie obhajcovi doručené bolo, sťažovateľovi predvolanie nebolo doručené a vrátilo sa s označením adresát neznámy),
- hlavné pojednávanie 24. novembra 2008 bolo z dôvodu neprítomnosti obhajcu sťažovateľa odročené na 2. február 2009 (neprítomnosť obhajcu bola ospravedlnená rodinnými dôvodmi),
- pojednávanie 2. februára 2009 bolo odročené na neurčito z dôvodu neprítomnosti obhajcu sťažovateľa (predvolanie sa vrátilo nedoručené s označením „zásielku neprevzal v odbernej lehote“),
- pojednávanie nariadené na 27. máj 2010 bolo odročené na 8. júl 2010 z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa, obhajca sťažovateľa ešte 24. mája 2010 žiadal ospravedlniť svoju neúčasť na určenom termíne z dôvodu doloženej práceneschopnosti (predvolanie bolo sťažovateľovi doručované na nesprávnu adresu, a teda mu nebolo doručené),
- obhajca sťažovateľa 7. júla 2010 opätovne žiadal z dôvodu doloženej práceneschopnosti ospravedlniť svoju neúčasť na termíne určenom na 8. júl 2010, pojednávanie bolo z tohto dôvodu odročené na 2. september 2010, avšak obhajca sťažovateľa 2. septembra 2010 opätovne žiadal z dôvodov práceneschopnosti ospravedlniť svoju neúčasť na určenom termíne, pojednávanie bolo z tohto dôvodu odročené na 13. január 2011,
- pojednávanie konané 13. januára 2011 bolo z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa odročené na 21. február 2011, obhajca sťažovateľa bol na pojednávaní prítomný (predvolanie bolo sťažovateľovi riadne doručené, ospravedlnenie neprítomnosti bolo konštatované v zápisnici bez konkretizácie dôvodov),

- pojednávanie nariadené na 21. február 2011 bolo z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa a obhajcu odročené na 24. marec 2011 (predvolanie nebolo sťažovateľovi doručené, ospravedlnenie neprítomnosti obhajcu nie je v spise uvedené),
- pojednávanie nariadené na 24. marec 2011 bolo odročené na 28. apríla 2011 z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa a jeho obhajcu (sťažovateľovi bolo predvolanie doručované na nesprávnu adresu, obhajca zásielku s predvolaním neprevzal v odbernej lehote),
- okresný súd žiadal 29. marca 2011 políciu o predvedenie sťažovateľa na hlavné pojednávanie nariadené na 28. apríl 2011, pojednávanie konané v uvedený deň bolo z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa odročené na 6. jún 2011, obhajca bol na pojednávaní prítomný (predvolanie sťažovateľovi bolo doručované na nesprávnu adresu),
- okresný súd žiadal 29. apríla 2011 políciu o predvedenie sťažovateľa na hlavné pojednávanie nariadené na 6. jún 2011; uvedený subjekt doručil okresnému súdu odpoveď, v ktorej uviedol, že sa sťažovateľ na adrese, ktorú mu okresný súd poskytol, nezdržiava a má trvalý pobyt na inej adrese; pojednávanie konané 6. júna 2011 bolo z dôvodu neprítomnosti obhajcu sťažovateľa odročené na 28. júl 2011 (obhajca ospravedlnil neprítomnosť práceneschopnosťou – doklad o práceneschopnosti v spise absentuje),
- okresný súd vykonal 7. februára 2017 hlavné pojednávanie, ktoré bolo odročené na 23. máj 2017 z dôvodu ospravedlnenej neprítomnosti (pre práceneschopnosť) obhajcu sťažovateľa,
- okresný súd vykonal 23. februára 2018 hlavné pojednávanie, ktoré bolo odročené z dôvodu neprítomnosti člena senátu a neospravedlnenej neprítomnosti obhajcu sťažovateľa, ktorému okresný súd uložil poriadkovú pokutu 250 eur, pojednávanie bolo odročené na 22. jún 2018,
- okresný súd vykonal 6. novembra 2019 hlavné pojednávanie, ktoré bolo odročené z dôvodu neprítomnosť obhajcu na 5. december 2019 (obhajca ospravedlnil neprítomnosť akútnym zhoršením zdravotného stavu), na to okresný súd 6. novembra 2019 vyzval obhajcu sťažovateľa na predloženie potvrdenia o zhoršení zdravotného stavu,
- okresný súd vykonal 7. apríla 2022 hlavné pojednávanie, ktoré bolo z dôvodu neprítomnosti obhajcu sťažovateľa (neprítomnosť ospravedlnená hospitalizáciou) a tiež svedka poškodeného odročené na 3. august 2022, okresný súd následne opatrením z 20. apríla 2022 ustanovil sťažovateľovi náhradného obhajcu.

15. Z povahy trestného konania ovládaného zásadou prezumpcie neviny vyplýva, že od obvineného nemožno očakávať, že bude iniciatívne v každom smere spolupracovať s orgánmi činnými v trestnom konaní a súdom. ESLP, ktorého judikatúru ústavný súd štandardne zohľadňuje, však v rámci svojej rozhodovacej činnosti judikoval, že uvedený princíp je tolerovateľný len do určitej miery. Štát totiž nemôže byť zodpovedný za prieťahy v konaní vzniknuté snahou sťažovateľa čo možno najviac oddialiť konečné rozhodnutie vo veci či už zneužívaním svojich procesných práv alebo inými prostriedkami (napr. neúčast' na pojednávaní, resp. iné obštrukcie majúce za cieľ zmařit' nariadené pojednávanie) [pozri rozsudok ESLP vo veci Lammi proti Fínsku z 15. 11. 2005, č. 53835/00]. Ústavný súd na základe všetkých uvedených okolností konštatuje, že k zbytočnému predĺženiu konania prispel veľmi závažnou mierou aj samotný sťažovateľ.

16. Ústavný súd sa napokon zaoberal aj hodnotením postupu okresného súdu v namietanom konaní a po oboznámení sa s obsahom spisového materiálu týkajúceho sa namietaného konania dospel k čiastkovému záveru, že priebeh namietaného konania pred okresným súdom je poznačený aj obdobiami neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu a tiež jeho neefektívnym postupom.

17. Ústavný súd po preskúmaní obsahu súdneho spisu zistil, že neospravedlnenou nečinnosťou okresného súdu v rozsahu zhruba šiestich mesiacov je poznačený úsek konania od 1. júla 2004, keď rozhodol okresný súd o uplatnenej námietke zaujatosti, až do 16. marca 2015, keď žiadal políciu o predvedenie svedka poškodeného. Obdobie pasivity predstavujúce nečinnosť v rozsahu zhruba šiestich mesiacov, keď okresný súd nekonal bez toho, aby mu v tom bránila zákonná prekážka, bolo ústavným súdom identifikované v úseku konania od 23. októbra 2015, keď bol okresnému súdu vrátený spisový materiál po zrušení jeho rozsudku odvolacím súdom, do 2. júna 2016, keď okresný súd vyzval sťažovateľa na oznámenie návrhov na vykonanie dôkazov. Ústavný súd zaznamenal pasívny prístup okresného súdu kvantifikovateľný rozsahom nečinnosti zhruba v dĺžke jedného roka a deviatich mesiacov v ďalšej etape namietaného konania, a to od 12. marca 2020, keď bol zrušený určený termín pojednávania z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu, do 7. januára 2022, keď okresný súd určil ďalší nasledujúci termín hlavného pojednávania. Ústavný súd na tomto mieste podotýka, že v pandemickom období spojenom s obmedzeným režimom realizácie súdnych pojednávanií právna úprava umožňovala vykonávať pojednávania aj v tzv. neodkladných veciach, pričom vzhľadom na privilegovaný charakter konania v trestných veciach vyžadujúci si osobitnú starostlivosť nad plynulosťou postupu v takomto konaní s prihliadnutím na doterajšiu dĺžku dotknutého konania bolo potrebné trestnú vec sťažovateľa kvalifikovať ako takú, ktorá neznesie odklad a v ktorej treba i napriek uvedenému režimu konať (obdobne pozri sp. zn. II. ÚS 479/2021).

K obrane okresného súdu o nedostatočných personálnych kapacitách okresného súdu ústavný súd už štandardne poukazuje na ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že personálne problémy justičného systému nezstavujú štát zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02, II. ÚS 479/2021).

18. Ústavný súd pripomína svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj nesústreďená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, II. ÚS 287/2019). Neefektívnu činnosť okresného súdu potvrdzuje uznesenie krajského súdu z 8. septembra 2015, ktorým tento zrušil rozsudok okresného súdu z 15. januára 2015. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa, ktorý vidí neefektívnosť v postupe okresného súdu aj v okolnosti, že sa okresnému súdu nepodarilo viackrát zabezpečiť účasť svedka poškodeného na hlavnom pojednávaní, je ústavný súd toho názoru, že vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci nemožno odročenie termínov hlavného pojednávania pre neprítomnosť svedka poškodeného pripísať na vrub okresnému súdu, pretože tento dôsledne využíval možnosti poskytované Trestným poriadkom a prijímal opatrenia na vyriešenie uvedenej situácie (žiadosti o asistenciu polície pri zisťovaní pobytu svedka poškodeného a pri jeho predvedení), aj keď v niektorých prípadoch bez pozitívneho výsledku, ktorý však okresný súd nezavinil.

19. Vychádzajúc z uvedeného, dospel ústavný súd k záveru, že doterajšia dĺžka namietaného konania okresného súdu je s prihliadnutím na privilegovaný charakter konania v trestných veciach vyžadujúci si z hľadiska požiadavky plynulosti konania osobitnú starostlivosť, i napriek určitej miere skutkovej zložitosti veci vrátane veľmi závažného sťaženia plynulosti postupu v konaní zo strany sťažovateľa neprimeraná. Ústavný súd tak konštatuje, že zistenou neodôvodnenou nečinnosťou okresného súdu a tiež jeho neefektívnym postupom došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 od. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

20. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Keďže v čase rozhodovania ústavného súdu nebola vec sťažovateľa pred okresným súdom meritórne ukončená, formuloval ústavný súd vo veci sťažovateľa pre okresný súd príkaz konať (bod 2 výroku nálezu).

21. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 135 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva alebo slobody, je povinný sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v tejto lehote priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezplatí, v zmysle odseku 2 citovaného ustanovenia sa zvyšuje finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

22. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie 10 000 eur, odôvodňujúc ho pocitom právnej neistoty a záťažou vedeného trestného konania na jeho profesionálny a osobný život. Pri rozhodovaní v tejto otázke ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Vzhľadom na zistené mimoriadne závažné okolnosti pričítateľné na vrub sťažovateľovi, ktoré sa negatívnym spôsobom podpísali na

plynulosti postupu vedeného trestného konania, a teda spôsobili jeho zbytočné predĺženie, považoval ústavný súd priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľovi za celkom nenáležitú a z tohto dôvodu finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nepriznal (bod 4 výroku nálezu).

VI. Trovy konania

23. Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadal priznať aj náhradu trov konania pred ústavným súdom. Ústavný súd v zmysle § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde rozhodol o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom, a priznal mu náhradu 739,69 eur. Ústavným súdom priznaná suma náhrady trov konania pozostáva z odmeny za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a vyjadrenie k stanovisku okresného súdu) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) pri tarifnej odmene za jeden úkon právnej služby v roku 2022 v sume 193,84 eur (§ 11 ods. 3 vyhlášky) a režijnom paušále ku každému z nich po 11,63 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky), zohľadňujúc, že právny zástupca sťažovateľa je platcom DPH (bod 3 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. januára 2023

**Luboš Szigeti
predseda senátu**